
Ministerens nye klær. Et helsepolitisk eventyr

LEGELIVET

LINN VEDELD

linnvedeld@gmail.com

Linn Vedeld er spesialist i øyesykdommer.

Visjonen for fremtidens helsetjeneste har kommet i ny språkdrakt. Risikerer man å bli stående avkledd når fagre ord strippes vekk?

Helse- og omsorgsminister Jan Christian Vestre holdt helsetalen 2026 på Drammen sykehus. Foto: Ole Berg-Rusten / NTB

I disse dager levde det en minister som ville ha verdens beste helsevesen, så han tok spanderbuksene på og delte ut flere milliarder for å skape en helsetjeneste tilpasset folks hverdag. Riktignok brydde han seg om fotsoldatene på sykehusene og pasientene som ble kjørt i skytteltrafikk mellom kommuner og spesialisthelsetjeneste, men mest av alt ville han holde en kledelig helsetale i vakker, ny språkdrakt. For slik man sier om en leder, så sa man alltid her: «Ministeren er i møte!»

I hovedstaden gikk det varmt for seg, og en dag kom det to konsulenter som sa de kunne veve sammen den vakreste visjonen som var utformet på fem og tjue år. Ikke bare var den en sømløs samhandling med korte ventetider, men overarbeidet helsepersonell uten tid til egen familie skulle få fleksibilitet og kveldsarbeid, slik at operasjonsstuen kunne fylles til alle døgnetstider. Visjonen hadde den forunderlige egenskapen at den var uforståelig for enhver byråkrat som ikke dugde i embetet sitt, eller for dem som rett og slett var stakk dumme.

«For et fantastisk ambisiøst mål, la oss brette opp ermene!» utbrøt ministeren. «Ved å presentere Helsetalen 2026, vil jeg kunne avsløre hvilke byråkrater som er inkompetente og ikke forstår hva som fører til reell endring for pasienter og helsepersonell. Gå straks i gang og sy sammen et dokument i ny språkdrakt til meg.»

Og konsulentene fikk betalt skyhøye honorarer. De satte opp kontorpulter og lot som om de arbeidet, men ordene de produserte var langt fra nye.

«Jeg må vite om visjonen fører til økt produktivitet og bærekraft», tenkte ministeren og kjente det stakk i hjertet. Men han var ikke redd på egne vegne. Han sendte sin klokeste byråkrat for å se om det var et reelt medarbeiderløft, for hele landet var spent på å se hvilken forunderlig kraft et slikt dokument kunne ha, både for helseøkonomien og folkehelsen.

«Og konsulentene fikk betalt skyhøye honorarer. De satte opp kontorpulter og lot som om de arbeidet, men ordene de produserte var langt fra nye»

Byråkraten gikk inn i en høyreist kontorbygning og studerte sidene med vakre ord, skreddersydd slik at den røde tråden var umulig å følge.

«Milde måne», tenkte han og sperret opp øynene. «Jeg forstår ikke at dette er nytt. Og har vi nok ressurser til at dette kan gjennomføres og endre folks hverdag?»

Konsulentene pekte på dataskjermene sine og priste hvor innovativ visjonen var, med sin kostbare språkdrakt spunnet i gull.

«Er jeg dum?» sa byråkraten til seg selv. «Det må ingen få vite».

«Dere skaper virkelig nye verdier», sa han isteden til konsulentene, blendet av de fargerike setningene. «Ja, jeg skal fortelle ministeren at slike endringer kommer folk til å merke.»

«Så fornøyet», svarte konsulentene og glattet over tidstyvene som skjulte seg i det blinkende dokumentet. «Du får si at dette er en strålende snuoperasjon, der legene skal levere flere høyspesialiserte helsetjenester i verdensklasse – uten å løpe raskere.»

I dokumentet sto det ikke et ord om hvordan dette faktisk skulle gjennomføres, men det sa ikke byråkraten til ministeren. Konsulentene forlangte isteden mer gull og fortsatte som før med å jobbe i et blankt Word-dokument.

Ministeren sendte stadig flere byråkrater, men det gikk med dem som med den første.

«Er jeg ikke flink nok i embetet mitt?» tenkte de alle, og la til for seg selv: «Det må ingen få vite.» Så de roste dermed en vakker visjon de ikke ante hvordan skulle omsettes i praksis.

«'Er jeg dum?' tenkte ministeren, som ikke kunne se hvordan man skulle omsette innholdet til handling. 'Så skrekkelig – det må ingen få vite!'»

Fulgt av en skare regjerende menn bestemte ministeren seg til slutt for selv å ta en titt. De listige konsulentene viftet med kulepenn og viste frem PowerPoint-presentasjoner med stramt språk, tråklet sammen til tomme vendinger. «Se for en sømløs språkdrakt», skrøt de uhemmet.

«Er jeg dum?» tenkte ministeren, som ikke kunne se hvordan man skulle omsette innholdet til handling. «Så skrekkelig – det må ingen få vite!»

Siden alle i rommet tilsynelatende så en banebrytende visjon som skulle endre helsevesenet, priste han isteden det lange dokumentet. Og slik ble ministeren fristet til å legge frem Helsetalen 2026, mens konsulentene ble forfremmet til partnere.

«Her er dokumentet», triumferte konsulentene der de stod med ministeren i foajeen, foran en ansamling helsearbeidere. «Papirbunken er så lett som en fjær, man skulle tro den ikke inneholdt noen ting!»

Ministeren snudde og vendte på arkene før han talte, sikker på at ordlyden satt som et skudd. Siden ingen av de tilstedeværende ville avsløre seg som dumme, priste alle den nye visjonen.

«Hvordan skal dette gjennomføres? Det lyder nøyaktig som før!» lød det brått med barnslig naivitet fra en stemme nederst på gulvet, og mumlingen bredte seg i forsamlingen.

Ministeren skjønte at de andre hadde rett, så han tok seg en pause i møtene og involverte fagfolket. For hvis man ikke stripper ned språkdrakten og omsetter den i handling, risikerer man at visjonen rakner i sømmene og at man blir stående i blanke messingen.

Publisert: 21. januar 2026. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.26.0036

Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 12. september 2026.